

hana **lundiaková**

IMAGO Ty trubko!

neewit

☰ KNIHA ZLIN

Hana Lundiaková

IMAGO
Ty trubko!

hana **lundiaková**

IMAGO Ty trubko!

newit

Za finanční pomoc při vzniku knihy autorka děkuje Ministerstvu kultury ČR, Evě Baumannové a celé svojí rodině.

Copyright © Hana Lundiaková, 2014

Cover photo © Petr Jedinák, 2014

Layout © Lucie Mrázová, 2014

ISBN 978-80-7473-276-8 (PDF)

Připsáno památce Radovana Oranže Volhejna

Odložte tento román, než se zhoupnete v pochyby na smyčce svých životních jistot a přesvědčení.

HLAVA I

Dej, dej, čili dáš, čili dáš, dej rubínové pero, co srůstá s víčky, dej, dej klovatinu lásky, až přijdou hedvábničky. Dej, dej, čili dáš, maminko, bych jak dětátko byl, ochráněný, před smrtí byl, ochráněný. Čekni svoje děti, zda na ně běsy nemohou, tak čekni svoje děti, zda stojí pevně na nohou. Dej, dej, čili dáš, čili dáš, dej, dej, čili dáš, zas a zas, v šešulkách maličkým našim dětem zrní...

Ve skalnatém výběžku země, tam, kde končily železniční tratě, se narodilo přenošené, jako Švejk oplácané miminko. Hledělo na svět obříma telecíma očima a nezaplakalo a nezaplakalo. Pojmenovali je Houžvička.

„Budu jí muset snad nařezat, abych ji konečně slyšel. To přece není možný, aby byla tak hodná,“ povzdychl si nad jejím kulatým černošsky našpuleným rtíkem nápadně svítícím z ručně vyšívané zavinovačky pyšný otec. „Furt jenom spí.“

„Šak sme si ji vymodlili, tak ještě aby zlobila,“ zavrňela spokojená matka, netušíc, že holčička bude, až vyroste, vyhledávat černé ovce a jako bílá vrána zasvíti s nemalou ostudou nad pahorky své domoviny.

Avšak nepředbíhejme: klenuté příběhy se budou znovu vyprávět, jen jim musejí lidé dorůst. Jsme na počátku černé hodinky. Tak neklopte dál uši, není se čeho bát – konec světa přece nepřišel –, pojďme společně naslouchat hlasu vypravěče. Co víc si přát než hlas, jenž k vám bude s láskou promlouvat a nikde si nepřidá ani neubere...

Od prsu matčina byla odtržena poněkud brzo. Kolem ohně se nevystřídalo ani devět měsíců a ocitla se v celodenních jeslích – a teď si ji hledej, teplou náruč, jistotu, domov, maminku. Jsou tací, kteří ji hledají do konce svých dní, a není kousku pevné země, jenž by jim neujížděl pod nohama. Jsou tací, co jsou stále rozechvělí a úzkost je vede křivolakými cestami ve frankensteinovské honbě za tím, kdo je stvořil. Jsou tací, co pitomce ze sebe dělají, aby to před světem skryli. A pak jsou okamžiky, kdy všechny tyto lidské larvičky ozáří blaho radosti a smíchu a hlava se jim štěstím roztočí, jejich plaché kolouší oči znovu a znovu do pozdní noci vyhlížejí srnu, v jejímž lůně by schouleni dozráli konečně k dospělosti. Jak na kukly motýlů, tak i na ně tlačí čas, kterému je radno se vymanit. Leč jen nemnohým je oprostit se a dozrát dáno. Stíhání matku bolí. A není tu viny a není tu obvinění, je tu jen podvědomé bezeslovné přání skutečně přestříhnout pupeční šňůru, být sebou a jako dospělé unikum být přijat, prdelka, plesk a tradá!

Když dorostla první třídy obecné školy, byla z ní dlouhá vyzáblá tyčka s temnými bystrými očima a jemnými vlasy. Oblečení na ní viselo, z věčně krátkých kalhot trčely asijsky uzounké kotníky a miniaturní, k její výšce jaksi nevhodná chodidla. Zápěstí čouhala z rukávů kostkatých flanelek děděných po starším bratru. Bylo jí do určité doby úplně jedno, co má na sobě a že si ji pletou s klučkem. Hrála si dennodenně hlavně s chlapci a večer se samá noha samá ruka autisticky mrskala po domě, dokud ji rodiče neposlali spát. Dívky ji až do počínající puberty pramálo zajímaly. Jedno léto zkoušela vozit kočárek s pannou, další léto zkusila tančit lambádu v triu s opráskými snědými kočkami z cikánského ghetta. A přestože spolu s nimi vysmejčila nejen jeden prochmelený byt, kde

zrovna chtěli tanečnice navlečené do trikotů-lambádek vidět ožralí dospělí, bylo jí to málo. Naprosto nesrovnatelné s adrenalinem, jež přinášely hry opačného pohlaví.

V devíti letech dostala receptis na brýle ke korekci rychle rostoucí krátkozrakosti, a v důsledku toho došlo k další změně. Mára jí koupila stejné obruby, jako měla třídní učitelka 5. B, čímž dcera velmi trpěla, ale nikomu se s tím nesvěřila. Jako kdyby nad ní někdo vyřkl ortel. Stále častěji se její jméno doma nezdobňovalo a volali ji Houžvino místo Houžvičko nebo Prdelko, to když byla jen s mámou.

„Mami, kdy mi necháš narůst dlouhé vlasy?“

„Máš to moc jemný.“

„Mamko, ale vždyť já vypadám jako kluk.“

„Kdo ti řek takovou hovadinu?“

„Paní v krámě mi pořád říká chlapče, co si dáme...“

„To je Pithartka, stará zlodějka, ty bych nevěřila ani pozdravení.“

„Bych už fakt chtěla dlouhé vlasy, cos mi slíbila.“

„Tady máš sponku!“ i připnula Houžvičce na ulízlou patku otcovu pinetku, již používal při holení, aby mu jeho dlouhé černé vlasy nelezly pod žiletku.

„Ale mámiiii!“

„Nebo budeš šilhat!“

„Vždyť už dávno šilhám. Ty vůbec neplníš sliby, to nemá vejšku.“

„No tak dobrá, ode dneška tě nebudu stříhat. Dej mi ty brejle, máš je jak prase.“

Sundala si děsivé kudlankovité púllitry a máma se jí, leštíc skla zástěrou, zadívala do bledé tváře. Houžvička již skutečně začínala vypadat jako hezká slečna, byť jí ujíždělo levé, po otci tupozraké oko. Dospělé ženě prolétl před očima trs nepěkných myšlenek a nezvaný strach o dceru utvořil v její duši velmi rychle zbrusu nový veliký uzel.

„Jakou básničku sis vybrala na tu soutěž?“

„Nerudu, o žebrákoj.“

„Tak začni.“

Obývacím zněla za srdce beroucí recitace, během níž maminka opakovaně zavzdychala.

Neplesala však, užuž v jasné kontuře uviděla, jak se třídní učitelce nebude originální volba líbit. Zvedla se z gauče a vzpřímeně, kulatá prsa vypjatá dopředu, napodobila hlas soudružky učitelky: „Krásné, ale vždyť přece naše krásná země nemá žádné takové žebráky! To bylo dříve, za Masaryka! Umíš ještě také jinou hezkou básničku?“

„Jinou se učit nebudu, tuhle mám nejradši!“

„No jasně, když se budeš snažit, dostaneš minimálně stříbrný diplom.“

Houžvička se začervenala, snažila se vždycky pouze tajně, aby to nebylo příliš poznat. Matčina prozíravost se ukázala gigantickou. Na stříbrný diplom to nebylo, leč na poznámku poroty, že by získala dokonce zlatý, nebýt smutného obsahu tak jímavě přednášených slok. Diplom byl z brambor a v žákovské knížce přibyla poznámka s důrazným otazníkem, kam na takovou literaturu dcera chodí. Víckrát se do žádné soutěže nepřihlásila. I otec prohlásil, že soutěž v recitaci a podobné akce jsou leda podvod.

Rodina měla mnoho přátel a ti probarvovali každý víkend i všední dny návštěvami. Zdálo se, že žádná jiná rodina v okolí se nemůže honosit výsadou tolik oblíbeného a navštěvovaného domu a zahrady. Ti, kdo se tomuto faktu podivovali a ohrnovali nad ním nos, nemohli být pravdě blíží, když dům na konci města s pomlouvačně přidušeným hlasem cejchovali jako „cigánskou bárku“. Bílý barák svítil na chvostu zástavby, na prahu polní cesty směřující na severovýchod k nedaleké hranici s Polskem, jako

plachty Archy a bylo lze tady ukonejšit nejhorší úzkosti, jež přinášela normalizace. Leč na mesiáše si tu nikdo nehrál. Vše běželo přirozeně – i veliké pivní sešlosti – jako vlny přílivu a odlivu.

Koruna lípy byla protkána množstvím ostrých ranních paprsků. Košatý strom stínil zátiší zbylé po pijatice. Jako od Brueghela to nebylo, nemělo to k tomu však daleko. Pingpongový stůl s potřhaným a flekatým ubrusem a povalenými sklenicemi, rozmáčenými kusy chleba a domácího koláče chytal poslední rosu rodícího se dne. Na udusané hlíně blízko kmene vyspával s rozhozenými údy opici kudrnatý mařenáč ozdobený obložkou z listů a klacíků, jimiž ho jako prvního odpadlíka uctily dlouho ponocující děti. Hlavu měl položenou na velikém drnu záhadně měkoučké trávy, jež ve dne sloužila jako poduška černému kočičímu klanu hlídajícímu zahradu. Notně upatlaný orosený hliníkový sud s křivou měděnou pípou stál na stráži u rohu přiléhající garáže, umístěný přímo na mříži kanálku, který ucintnuté pivo a seřezanou pěnu odváděl rovnou do země. Pumpička už nebyla zašroubovaná do nádoby, visela za vykřivené pérko ve větroví lípy, hned vedle stále ještě rozsvícené lampy.

Stolní svítidlo s dlouhým polohovatelným ramenem bylo i s červeným stínidlem po celé léto upevněno mezi větvemi, kabel omotaný kolem tlusté větve a podél kmenu stažený ke kolně s elektrikou. Takže když tma pod stromem zhoustla tak, že nebylo nic vidět, stačilo stisknout vypínač a koruna lípy se rozzářila. Občas někdo z hostů prohlásil: „Rudý pipin nás miluje...“, případně „Hvězda tě vidí...“ a podobně.

Nelibé pocity některých zprudka nasvícených hostí vždy rozsekl poznámkou Houžviččin otec: „Tak že bysme to zhasli?!“ Ženské do jedné ihned začaly remcat, že při svíčkách nevidí na hento a na tamto, a proto zůstávalo světlo při mejdanech rozžehnuto. Rudá nerudá, není nic horšího než protivně se usmívající paní na besídce, navíc pak tápající kudličkou, kterým směrem se vydat k točňáku. Ostatně i děti, pooblíkané do nejrůznějších doma spíchnutých hacafraků a bundiček z nepříjemných tkanin, ve vlasech po indiánsku slepičí peří, se lépe orientovaly, pokud se jim zachtělo přijít se na okamžik přichýlit k jednomu z velkých lidí.

Bylo sedm ráno, lampa ještě svítila. V domě právě vstalo nejmladší dítě a začalo se dožadovat péče. Bylo to krušné. Hlídat ho musel nevystřízlivější otec. Matka už v pět ráno, aniž by si šla být jen na chvíli lehnout, mastila na kole do fabriky mezi ostatní textiláky, mezi stroje, mezi rozmrzelé stavy. Celé město bylo textilní, celý okres byl textilní – celá krajina se vlnila jako hadr v této bohem zapomenuté barvírně. Sudety měnily barvy pokaždé natvrdo. Stávající rudou však již slunce vyšisovalo do vyblité žluti. Mdlost a prázdnota ale našťastí ještě nepohltily všechny místní. Byly tu bytosti příchylé k svobodnému životu, co si chtěly hýčkat vítr ve vlasech a těšily se z každého poryvu vlastní divokosti, i kdyby to mělo znamenat pouze další pitomý normalizační haldoprc a následnou oslavu – bez květiny... i bez její ztráty...

Tkadlena brala danost pracovního dne statečně, odpočinula si maličko ve dvou třech vteřinách mikrospánku, když na rovince nemusela dupat do pedálů. V duchu naváděla tkalcovský stav již cestou do továrny. Jakmile se bicykl zdál stáčet řídítka do mělkého příkopu – pic! praskl útek! –, probudila se. Aniž by se významněji snaži-

la, plnila na 120 procent a o jejím údernictví se dokonce zmiňoval tisk. Diplomy si však doma nevystavila. Mezi přáteli svého muže se při jakékoli zmínce o nadplánu zapýřila. Manžel si ji totiž dobíral a škádlil ji pobídkami ke vstupu do strany. Bylo to nespravedlivé, leč i děti se na podobně blbých vtipech často podílely a dožadovaly se vstupu do Jiskry a Pionýru. Místo toho ovšem všichni pouze čas od času pobíhali s nenabouchnutou hadicí, když se cvičil zásah dobrovolných hasičů při požáru.

Nejmladší dítě, Benjamína, sedělo uprostřed obývacího pokoje na nočníku. Dumlala piškoty, jež jí do buclatých ručiček vložil rozcuchaný silně nevyspalý otec. V klidu tlačila a zároveň jedla. Otec na ni chvíli potichu mluvil, povzbuzoval ji a ukazoval si na trenýrky, v nichž nepotřebuje nosit plenu. Potom zapnul kotoučák, přehodil pásku omílanou v této domácnosti stále dokola a uvelebil se vedle nočníku na koberci. Magnetofon se roztočil, stopa začala hrát a on usnul. Z kotoučáku zněla změt tónů snad záměrně nepřesně rytmiizovaných. Batole tlačilo do plastu a spokojeně poslouchalo tatínkovu nejoblíbenější diskotéku: „Jsi obětí vázanosti toxikomanické, mohlo by to být i k zlosti, ale je to komické...“ Nějaký smyčec na bůhvíjakém nástroji šíleně vrzal, rockovému kvílení to bylo na hony vzdálené. Bicí rozhoupaly dívčinu pěstičku. Jakési bzučení v nahrávce připomínalo otravnou mouchu, a tak ji honila. Otec jako strašný lesů pán slinil stále víc a víc do mastné loužičky ve stéblově zeleném karpitu. V poklidu snil.

Zdálo se mu o vlastních komediálních výstupech uplynulého večera. Teď právě běhal po zahradě s kolečkem, na jehož betonem zasviněném dně se natřásal pokořený sud opata, a štrúdl kamarádů ho stíhal s pípou a těžkými půllitry, v těsném závěsu funěla za špalírem mániček v montérkách a riflích žena v zástěře. Její úžasná

nepřehlédnutelná hnědá zástěra, krepsilonově splývavá, byla plná barevných puntíků a z těch tryskaly malé pestré proudky lahodných osvěžujících tekutin. Jakmile si toho bodří hoši ve špalíru všimli, vykašlali se na nahánění muže s vehiklem a s nastavenými pŭllitry a tupláky obestoupili dámu v magické zástěře. Ta se přestala mračit, jak bylo jejím zvykem s přibývajícím večerem, když její děti ještě nespaly a místo toho se sem ze sousedství natáhlo několik dalších výrostků, jež nepostrádali rodiče, a počala zářit jako Polárka. Její manžel se nenechal zahanbit, odtlačil zavalitého chlapíka a začal jeden z proudků stáčet do prázdného sudu. Sílicí proud moku crčel a crčel a zvonil v útrobách hliníku. Smích zúčastněných ani polární záře nad městem v té chvíli nebraly konce. Spící pantáta se převálil na břicho, líčkem rovnou do kyselého jezírka na karpitu.

Holčička se zvedla z naplněného nočníku, na chvíli se odbatolila a potom se k němu vrátila zpět. Jala se bezelstně kontrolovat obsah. Nejprve tam hodila uhlíkové očko, pak nos a konečně růžovou ruku. A exkrement se rázem ocitl mimo miskou. Spící tělo se nepatrně pohnulo, aby se ještě lépe uvelebilo na rovném tvrdém povrchu. Holčička neměla mnoho trpělivosti hrát si sama. Zvedla tedy část smrdutého kusu, malinko se jím pomazala na předloktí levé paže a pohládila tátu. Ten se zavrtěl, ale neprobudil se. Dcera jej pohládila znovu, tentokrát po vlasech a poplácala ho po holých zádech a po rameni. Zápach zhmotnělý v hnědých šmouhách výkalu opustivšího nádobku se zmnohonásobil. Otec se stále nemohl probudit, neboť nepřestával stáčet proudící manu do hliníku. Dítě mazalo a mazalo, tetovalo a matlalo svoji nevědomou zápletku s exkrementem.

Zbytky eposu už malá nestihla dotetovat. Zabránila jí v tom starší sestra. Houžvička se probudila za pět minut

dvanáct – zrovna když batole začalo s olizováním prstíků. Když hnědovlasá nitka v pyžamu vešla do dveří a zařvala z hloubky jako Galášová z nejnižších pater očiště, malá sestřička se rozplakala a v pruzích ohovněný pantáta se konečně probрал z kómatu. Opice zmizela v jekotu.

Echo dětského řevu kontrovaného otcovým klením proběhlo ulicí, od teletníku ke klášteru a zase zpět. Do továrny, kde už dvě hodiny s neuvěřitelným bušením jely stavy, naštěstí dorazit nemohlo. A tak se matka dál věnovala práci, k dokonalosti pilované od útlých čtrnácti let. Několik tkadlen spustilo obří stroje s půlhodinovým předstihem, aby si zvedly úkol, takže měly – to je k vzteku – zase náskok, v jádru však jelo vše, jak bylo třeba.

Když mladá maminka dorazila rovnou z oslavy přesně na 5:15 k bráně, zmateně hledala svoji píchačku na nekonečně rozlehlé dřevěné tabuli. Hotová planina s vyhrzlými bledulemi kontrolních papírků. Pod jejím číslem 123 se ale píchačka nenacházela. Boha jeho! Šátrala prsty kolem dokola, sup sup, nebo dojde pozdě. Píchačka byla fuč. Boha jeho! Už už běžela za vrátným, když tu si uvědomila, že lístek dává vždy i přes výslovný zákaz hned vedle hodin. Aby jej co nejrychleji zasunula. Prokřupla čas, vrazila list zpět a vyběhla 49 schodů do šatny k ukecaným babám.

Se zbytkovým alkoholem v krvi měla dojem, že babinec hučí co celý soubor včelích úlů, a tak na sebe bleskurychle navlékla triko a silonovou zástěru s květinovým vzorem a průsvitnými knoflíky. Vlasy upevnila do ochranné sítky, která její jinak dost pohledné hlavě zajistila odpudivý vzhled, a zacpala si zvukovody voskovými tlumiči. Visací zámek zaklinkal na plechové skříni.

Sál, kde bez přestávky tlouklo 100 decibelů, jel naplno. Vlhký vzduch prosycený zápachem bavlny vytvářel

na tělech tkadlen mokrý film, kvůli němuž se zástěry přilepily na kůži tak, že si v uličkách mezi stavy šukající dělnice připadaly jako v kombinézách pro potápění. Vlhko jako v prádelně – klimatizéři to zase přehnali! Tkadleny – Gervaisy hadr –, ranní vyslankyně nových pevných metrů, chloupek po chloupku obaloval mokrý bavlněný prach, lanugo textiláků. A bdícím seřizovačům z poletující bavlny, jak věčné pahýlky pupeční šňůry, pod košilemi rostly mastné pupničky.

Cvak, zastrčila člunek do prošlupu, dlouhým spouštěčem pustila stav a po něm dalších jedenáct mašin. Vše jelo. Vyrasila s hrnkem přes úzkou uličku. Pic!... Pic!... Pic!... Boha jeho! 3, 6, 4 stojí. Osnova nebo útek praskly, hrnek letěl vztekle na židli. Dlaní projela lamely a našla prasklou nit. Šoupala ji do nitěnky visící na šňůře, oběhla stav, navedla nit na paprsek, nesplést se, do této třetiny paprsku patří pouze tři nitě. Trefa! Zkontrolovala polohu člunku s útkem, zatáhla spouštěk a on jede. Minuta dvě, víc to nezabralo. Postupovala celou řadou. Kde je hrnek? Rychle, kafe teď! Tamhle je! Pic! Trojka, praskl útek.

Vytáhla člunek, vrátila karty, otevřela prošlup, našla správný konec zatkaného útku v dezénu, člunek, spouštěk jede. Hosana, úprkem chváta do kuchyňky, až bílé pracovní boty čvachtaly naplněny potem.

„Nazdar, Jarčo!“

„Nazdar, Ančo!“ odpoví spolupracovnice slovy, jež nemají v hukotu šanci doletět do uší. Jak rády by si pokecally, ale žádné se nechtělo vytahovat tlumiče. Odezíraly si tedy ze rtů.

„Taky ti to tak praská, kurva?“

„Jo, už aby byly dvě.“

„Je osm, mě porazí.“

Zdrhla zpátky, stihla nabít jeden buben cívkami a pic!... Pic!... Konec, stojí celá řada!